

Doopsgezinde bonsai in Neukölln

Geweldpreventie door sport

Wie aan doopsgezinden denkt, denkt niet meteen aan de vechtsport karate. Toch is dat een van de activiteiten in de sportschool van het Mennonitisches Friedenszentrum Berlin (MFB). Karatekids ondergaan er rituelen die bij de *weg van de vrede* horen. En dat allemaal onder leiding van een predikante en een Nederlandse vredesactivist: ‘Het gaat erom de kinderen een gevoel van eigenwaarde bij te brengen.’

tekst Martin Maassen – fotografie Johan Tempelaar e.a.

Neukölln

Voor het sportproject van het MFB reis ik af naar Neukölln. Een wijk van Berlijn met net zoveel inwoners als Apeldoorn. Maar er is een opvallend verschil: in Neukölln leven mensen van 170 nationaliteiten samen. In de U-Bahn (metro) naar Hermannstrasse spat de veelkleurigheid je tegemoet. Tegenover mij zitten twee punks met een grote fles bier in de hand en een loslopende hond, naast mij een vrouw met een prachtige goudkleurige hoofddoek. Op de wandelroute naar de sportzaal tel ik drie casino's, winkels die *Ishta* en *Perde ve Yatak* heten en veel bijzondere eettentjes. Maar ook een reclamezuil met een schaars geklede dame die een C&A bikini-top voor vier euro aanprijst. Welkom in Neukölln!

Weg van de vrede

In de sportzaal staan twee potige karateleressen. Martina Basso, predikante van de doopsgezinde gemeente in Berlijn en coördinator van de activiteiten van de MFB, draagt een groene band over haar witte tenue. Trainster

Bärbel een zwarte. Zeven jongens zijn dit keer gekomen, van evenveel nationaliteiten, en allemaal in Berlijn geboren. Eerst zitten ze in een kring en zijn stil met elkaar; op dezelfde manier wordt de training beëindigd. Vervolgens krijgen ze de kans veel energie kwijt te raken bij een partijtje voetbal. Dan komen de karateoefeningen, waarbij soms een haast gewijde sfeer heerst. Opvallend is dat de meisjesgroep, die na de jongens de mat betreedt, rustiger en socialer is. Martina Basso legt uit dat de meisjesgroep hechter is – zij zijn al veel langer samen. Maar een vechtsport door doopsgezinden?

Basso: ‘We oefenen *Wado Ryu Karate*. Dat wordt gezien als een “weg van de vrede”. Het is een zeer defensieve sport. Je leert de energie van je tegenstander op te nemen en niet te slaan. Mensen hebben van nature twee oerinstincten wanneer een conflict dreigt. Het eerste is: “ik loop weg” en het tweede is: “ik sla erop”.

Wado Ryu leert je innerlijk zo weerbaar te zijn dat je conflicten kunt tegen gaan. Je leert een gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen. Doordat de

kinderen worden gesterkt in hun zelfvertrouwen leren ze niet gewelddadig te acteren. Zo brengen we de kinderen humane waarden en respect bij.’

Du speelt Ego

De elfjarige Sara El Jamal is ruim twee jaar betrokken bij de training: ‘Je wordt hierdoor moediger en zelfbewuster en het is ook gewoon leuk om te doen. Het schreeuwen bij sommige oefeningen is goed. Als je bijvoorbeeld een slechte dag op school hebt gehad, dan laat je alles los, ook de woede en zo.’ Tijdens een partijtje voetbal – energie kwijltraken – roept één van de jongens ‘du speelt Ego’, wanneer een van de medespelers de bal te lang voor zichzelf houdt. Bij aanvang van een oefening met bokshandschoenen vraagt een van de macho kereltjes: ‘Waar mag ik slaan?’ Een andere jongen is al verder: ‘Alleen zacht op de buik.’

Sjaloom

De Nederlandse doopsgezinde vredeswerker Marius van Hoogstraten (26) is sinds een half jaar coördinator van een paar projecten in Neukölln, waaronder het karateproject. Hij vertelt: ‘Ik kwam Martina Basso wel eens tegen op conferenties. Telkens als

ze over het werk van het MFB vertelde, was ik gefascineerd door de manier waarop in dit project theologische overtuigingen concreet worden, op een specifieke plaats, met specifieke mensen. Toen ik later bij het DMFK (Deutsche Mennonitischen Friedenskomitee) mijn termijn als vrijwilliger er bijna op had zitten, had ik het er met mijn vriendin over waar onze weg heen zou leiden. Zij is Duitse en kon zich goed voorstellen een tijdje in het inmiddels zeer hippe Berlijn te wonen. Martina had al eens gezegd dat ze het wel zou zien zitten mij er in Berlijn bij te hebben. Toen zijn we naar de financiering gaan kijken en is het gelukt voor mij een klein baantje te regelen. Ik had eigenlijk weinig ervaring met sport. En al helemaal weinig met kinderen. Maar ik merk dat ik het project niet alleen belangrijk vind, maar ook ontzettend leuk. *Sjaloom*, voor doopsgezinden de kern van de bijbelse

boodschap, betekent niet alleen afwezigheid van geweld, maar ook aanwezigheid van rechtvaardigheid. Als doopsgezinden hebben we daarom de verantwoordelijkheid ons actief in te zetten voor rechtvaardigheid. *Sjaloom* hoort in onze steden thuis, ook tussen mensen van verschillende religies. Daarbij geldt dat sjaloom meer is dan tolerantie alleen. Het is een deel van onze opdracht ertoe bij te dragen dat kinderen die aan de rand van de samenleving opgroeien, zelfvertrouwen ontwikkelen. De Wereldraad van Kerken noemt *Peace in the Community* een van de vier aspecten van ‘rechtvaardige vrede’. We werken hier in Neukölln allemaal vanuit ons doopsgezinde geloof, maar we zijn er niet op uit andere mensen tot die geloofs-overtuiging te bekeren.’

Over kerkgrenzen heen

Opvallend gegeven is dat de thuis-

haven van de Berlijnse doopsgezinden, het Mennoheim, zich bevindt in de chique villawijk Lichterfelde, terwijl de projecten van de MFB zich voornamelijk in Neukölln afspelen. Voor Pastorin Martina Basso is er bewust voor gekozen het project in de pluralistische wijk Neukölln op te zetten: ‘Het heeft mij altijd gestoord dat de kerk er vooral is voor mensen uit de bovenste lagen van de bevolking. Zelf kom ik niet uit die bovenste laag. Toen ik 2005 naar Berlijn kwam koos ik er bewust voor te gaan wonen in Neukölln. Hier kunnen we over kerkgrenzen heen echt iets bereiken. Dit project is een mooie, praktische vertaling van de vredesverklaring van de doopsgezinden: geweldpreventie door sport. *Das soll weiter gehen!*’

‘Zelfvertrouwen
zorgt voor
afzien van geweld’

Martina Basso

Marius van Hoogstraten